

Հայ քաղաքական կեանքի ձևաւորման ու նրա սոցիալական բովանդակութեան շուրջը եղել են մեծ տարաձայնութիւններ մեր և Հայաստանի դեկաւար հոսանքի մէջ, որի հեռանկարով ստեղծուել է ծանր ու դաղ մթնոլորտ միակուռ ու միակամ դործունէութեան համար:

Բայց վտանգն այսօր սպառնում է Հայ բաղմատանը դեմոկրատիայի ո'չ միայն քաղաքական իդէալներին, այլ նաեւ նրա ֆիզիքական գոյութեան, և այդպիսի մոմենտում մենք պէ՛տք է մոռանանք առէն ինչ, պէ՛տք է բովանդակագործի դարձնենք մեր միտքն ու հոգին և նւիրենք միայն և միայն մի դործի՝ ճակատի պաշտպանութեան:

Մեր կեանքի այս փուլումի օրերին իւրաքանչիւր աղնիւ դործի աշխատանքը կրկնակի արժէք ունի: Եւ այդպիսի մի մոմենտում սոցիալիստ-յեղափոխականը պէ՛տք է գտնւի առաջին շարքերում՝ իր անկաշառ կարողութիւնները ի սպաս դնելու հայրենիքի պաշտպանութեան դործին:

Դէպի՛ ճակատ, ընկերներ՛:

Դէպի՛ մեր իրաւունքների ընձեռումը՝ յաղթական կուռում»:

Թամկալարների Երևանի պաշտօնաթերթ «Հայաստանի Զայն»ը դրում էր. «Ամբողջ Հայութիւնը, առանց տատանւելու ոտքի պիտի կանգնի իր կրծքով պաշտպանելու տասնեակ հազարաւոր նահատակներու արիւնով դնած իր հայրենիքն ու ազատութիւնը: Պիտի վճռական ու վերջնական հարւած հասցնել մեր թշնամուն ու փութացնել իր օրհասականի մէջ ջղած-գորէն գալարւող թշնամու մահը:

Այս վախճանին հայ ժողովուրդը պիտի հասնի միայն մի ճանապարհով՝ ոյժի դէմ ոյժ հակադրելով: Ատոր համար մենք ունենք ազգային հաւաքական ոյժ, կազմակերպւած բանակ: Պէտք է յոյս կտրել տրտաքին միջոցների և միջամտութիւնների, պէտք է յենւիլ մեր սեփական հայ քաջարի բանակի վրա: Հայ ժողովուրդը դիտակ է իր գոյութեան սպառնացող վտանգին. պէտք է դիտակցի նոյնպէս և վստահի իր սեփական ուժին՝ իր հերոս բանակին:

Այս է միակ հնարաւոր ճանապարհը:

Մեր վերջնական փրկութիւնը այս ճակատագրական կուռ յաջող ելքէն կախում ունի:

Ուրեմն, յաղթութեան վստահութեամբ դէպի՛ ընդհանուր աշխատանք:

Բոլոր պիտանի ուժերու հաւաքումն ու կենտրոնացում ճակատի և թիկունքի համար:

Համերաշխութիւն կուսակցական չըջաններու մէջ:

Ժողովուրդը պետութեան հետ»:

Եւ, իրօք, համերաշխութիւնը Հայաստանում և հայկական բոլոր խաւերում կատարեալ էր: Ընդհանուր յուզումի և համերաշխութեան արտայայտութիւն էր և Թիֆլիսի հոյակապ բողոք-ցոյցը հոկտ. 6-ին. «Մօտաւորապէս 10,000 հոգի, հեռագրում էր կառավարութեան Հայաստանի Թիֆլիսի դիւանագիտական ներկայացուցիչ Տ. Բէզդադեանը, կազմւած ազգաբնակչութեան բոլոր խաւերից՝ այր, կին, բանւորներ, համքեարներ և աշակերտներ դրօշակներով և մակադրութիւններով՝ եկան կանգնեցին հայոց ներկայացուցչութեան չէնքի առջև: Հոռետրների ճառերից յետոյ, ինձ յանձնեցին միտինգի որոշումը և խնդրեցին հաղորդել Հայաստանի կառավարութեան, որ միտինգի մասնակիցները բոլորն էլ պատրաստ են օտքի կանգնելու